

Szüle

Németh István

Szüle lehozott egy bögre babot a padlásról, kiöntötte az asztalra és válogatni kezdte. Kenyeret süt, és egy kicsit el van keveredve. Ha már befűt a kemencébe, a kenyér után megfő a bab is. A szika megkötve mekeg odakint az akácfa alatt. Hol ez a Misi, a csavargó. Ezen a héten délelőttös e vagy délutános? Mert ha délelőttös, akkor iskolában van. Miért nem szól a csavargó, hogy megyek. Mindig éhen megy el, aztán meg engem szid az anyja. A kis Ilus is már majd hajt haza. És vesz el éhen. Ha nem hoz pipacsot, nincs mit vetnem a kocáknak. No, megfenyítem, ha nem hoz pipacsot. Mi más dolga a libapásztornak? Még tán ott kint is babázik. Akkora lány!

— Misi, vess annak a kecskének egy kis zöldet!

Hol ez a csavargó. Persze, iskolában. Megnézem már, szögön van-e a tarisznyája.

— Misi, hát te még mindig lustálkodsz?!

— Fáj a hasam.

— Fáj. Fájjon! Biztos már megint nem tudtad, mi az elég. Igyál meg egy gyűszűnyi pálinkát.

— Nem szeretem, szüle.

— De az jó. Arra jó... Mit mondasz az iskolában?

— Hogy fájt a hasam.

— Majd ád anyád! Gyere babot válogatni.

— De akkor nem mond meg anyunak?

Szüle motyog valamit.

Visszamegy a konyhába, felemeli a keresztfáról a szalvétát, megtapogatja a tésztát.

— Ez is mire vár — évődik —, mikor akar megkelni.

— Kisfiam — szól Misinek —, hozz be egy kéve száríziket. Meg dobj oda valamit annak a kecskének

Misi morog: — Bár elmentem volna az iskolába.

Szüle begyűjt a kemencébe. Délben indul ki a kocsi Ilusékhoz, és a kenyér még a teknőben. Milyen is ez a mai élesztő!

Alig múlt kilenc óra, kis Ilus hazaállított a libákkal.

— Rekeszd be őket, mert mindent lerágnak — szól ki szüle. — Hoztál-e, lelkem, pipacsot?

— Jaj, szülém, alig bírtam hazacipelni!

— Édes kislányom...

— Tudod, szülém, mi újság? — kérdezi a kislány. — Meghalt Bagi Juli néni!

Szüle egy pillanatra megmered, alig jut szóhoz.

— Ne beszélj, kislányom, még tegnap beszélgettem vele a piacon, vettem is tőle paprikapalántát.

— Bizony meghalt, a szomszéd kislány mesélte, a Piroska, még az este meg is vacsorázott. ki is ült a bandába, és mikor akarnak hazamenni, szólítják, mert Juli néni mindig el szokott szundikálni a kisszéken, és szólítják, megrázzák és ő csak ledől a kisszékről és már halott is volt. Piroska mesélte kint a csordán, azt mondja, olyan bórzasztó volt, mert ő ott volt, hogy nem is tudott aludni az éjjel.

Szüle mégjobban elkeveredik, most már nem is tudja. mihez fogjon: a kenyér szakajtásához-e vagy a bab elkészítéséhez. Látja, hogy a bab ugyanúgy áll az asztalon, ahogy ő ott hagyta, Misinek hült helye. Olyan rossz gyerek ez a Misi, hogy már nem is tudja, mit csináljon vele. Ez elkerüli az iskolát, nem hajtja ki a kecskét, nem önt vizet a jószágnak, nem vág salátát a kacsáknak, örökké csak csavarog. fürödni jár, meg futballozni, soha semmi hasznát nem lehet venni, mi is lesz ebből a Misiből?

— És mikor temetik, kislányom?

— Holnap délelőtt.

— Hogy jutok el oda is?...

Bement, megint megnézte a kenyértésztát, most már majd kifolyt a teknőből.

Hamar kiszakajtott a kenyeret, feltolta a parazsat a kemencében, vizet öntött a babra, megmosta s ázni hagyta.

Mikor betette a kenyeret a kemencébe, látta, hogy a kis Ilus is eltűnt.

Hol lehet ez a haszontalan lány? Ez is alighogy kihajtja a libákat. máris szalad velük haza, becsukja őket, aztán nem lehet látni délig. Semmi hasznukat nem veszi nekik az ember. Milyen égetni valók a mai gyerekek! Fölérnék ésszél, hogy szegény édesanyjuk mennyit szalad értük, mennyit küzd és nélkülözik, hogy nekik mindenük legyen. Á, dehogv. Nem bánják ezek... Most köllene majd küldenem őket a kenyérral a kocsihoz, hát egyik sincs.

— Nohát, hogy lehet az, csak hogy lehet ilyen hirtelen — évődik fennhangon. — Olyan erős, piros kis öregasszony volt és itt van.

— Mikor is temetik, lelkem, Juli nénédet?... Hol ez a lány?!

— Itt vagyok, szüle, mit akar?

— Hol vagytok?

— Itt vagyok, szülém, hoztam föl egy kis salátát, majd vágok a kacsáknak.

— Édes kislányom... Jól teszed, segítsél már, mert nem jutok el szegény Juli nénéd temetésére.

— Holnap temetik, szüle.

— Holnap?

— Igen, mondtam, szüle, hogy holnap temetik.
 — Ugyan, lelkem, nézd már meg van-e víz a jószágnak.
 — Az előbb öntött nekik a Misi.
 — Hát hol az a csavargó?
 — Levezette a kecskét a Krivaj-partra, ott kuporog a szilvafa alatt, azt mondja, nagyon fáj a hasa.
 — Édes kisfiam...
 Míg sült a kemencében a kenyér, összehúzta a szemetet a konyhában, letörölgetett, mindent helyre rakott. Közben meglátta a kenyérvakarcot az ablakpárkányon.
 — Ni, ezt nem itt felejtettem! No majd beteszem aztán.
 Boldog volt, mikor látta, milyen szép magasra sült a kenyér.
 — Jaj, majd örül Ilus!
 Akkor megmosdatta a kenyeret, nagy szalvétába kötötte és bekiáltotta unokáit.
 — Vigyétek András bátyátokhoz, de siessetek oda-vissza. Már megfőtt a bab.

Mikor elmentek a gyerekek, körülnézte a jószágot; minden rendben volt. Legnagyobb rendben volt minden a szobában is, konyhában is, udvaron is. A kacsáknak annyit kevert a kis Ilus, hogy még estére se fogy el. A kocáknak van elég pipacs. A szika békésen, jóllakottan szundikál az akácfa alatt. Az udvart még hajnalban fölsöpörte. A parét még tegnapelőtt az utolsó szálig kigyomláta a kertben. Fellazította a mák meg a krumpli közit. Tegnap délután, estefelé, felmázolta a hosszú folyosó földjét. Mit tudjon most csinálni. Ki-be járkált a konyhából, nem találta helyét.

Bement a tisztaszobába és a két díszgyertya közül leakasztja megboldogult férje fényképét. Fakó, régi fénykép, honvédsapkás, pergebajszú fiatal katona. Hangtalanul és sokáig nézi a képet, közben-közben törölgeti az üvegét, habár egy szem por sincs rajta. Egy kicsit távolabb tartja magától, úgy nézi. Majd fejét egy kicsit megingatva, szívére öleli.

Aztán egy szó nélkül visszaakasztja a két cifra gyertya közé.

— Délután fölbballagok hozzád — mondta aztán —, meg a családhoz.

Ilus kivételével minden lánya és fia fönn van a Kálvárián. Nyáridőben minden héten egyszer meg szokta látogatni a családot a temetőben. Megáll a férje, lányai és fiai sírja előtt, s mindig talál rajtuk valami igazítani valót: vagy egy száraz göröngyöt morzsol szét rajtuk, vagy egy nem oda való fűvet tép ki belőlük. Aztán szótlanul, nyugodt arccal tovább ballag.

Kijön a tiszta szobából, valamit keres. Elfelejtett volna valamit? Mit is? A szobában, a konyhában, a jószág körül, a kertben minden tökéletes rendben. Unokák elvitték a kenyeret a kocsinhoz. A nagy Ilus, a lánya, kint van kapálni a közösben. Minden a helyén van. Szegény Juli meghalt. A temetésre föltétlenül el kell mennie. A bab a kemencében. Hát akkor mit felejtett el? Semmit. Csakugyan minden rendben van. Nyolcvannégy év után végre minden rendben van.

